



יד ושם



המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

| | |
|---------------|-----------------|
| שם פרטי: שאול | שם משפחה: סלהוב |
|---------------|-----------------|

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

| | | |
|--|-------------|--|
| שם משפחה איתו נולדתי: סלהוב | | בלועזית Salhub |
| שם פרטי איתו נולדתי: שאול | | בלועזית Shaul |
| שנת לידה: 1932 | מין: זכר | ארץ לידה: לוב |
| עיר לידה: טריפולי | | בלועזית Tripoli |
| שם פרטי ושם משפחה של האב: שמעון סלהוב | | שם פרטי ושם נעורים של האם: רחל מהדר |
| מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: טריפולי | | בלועזית Tripoli |
| מקום מגורים: לוב | | ארץ המגורים: לוב |
| השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) | | מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) |
| חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) הפועל המזרחי | | |
| מקומות מגורים בתקופת המלחמה: יפן, טריפולי, טאג'ורה (שם העיר או האזור ושם הארץ) | | |
| במידה והיית בגטו, ציין את שמו | | בלועזית |
| במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו | | בלועזית |
| המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: טאג'ורה, כאשר באו לבית הכנסת אנשי הבריגדה היהודית יחד עם הבריטים | | תאריך השחרור: 1943 |
| במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה) | | ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור טריפולי |
| במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת' | | שנת עליה: 1949 |
| במידה ועלית באנייה, ציין את שמה | | "אילת" |



אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(צינוי דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

משפחתי הייתה עשירה מאוד והתפרנסה מסחר בשמן, תבלינים, אגוזים ועוד. אבי ואחיו שהיו בעלי העסק, היו מזמינים סחורות מטורקיה, מאיטליה ופיזרו את זה בכל לוב באמצעות בעלי חנויות. הם ירשו את העיסוק במסחר מסבא שלי שעליו מספרים שהיה איש ידוע ועשיר. גרנו ברובע מוסלמי, שם היה לנו בית גדול עם באר מים בחצר וברז מים בבית. בקומה התחתונה היינו מאחסנים סחורה. בסביבתנו גרו האחים של אבא, גם כן בבתים גדולים. בערבי חג היינו נוהגים לארח את אחיו של אבי בבשר ובמאכלים מכל טוב. כילד נהגתי לקנות לעצמי מה שחשקתי בו ולא ידענו מחסור כלל. הייתי לוקח כסף מהקופה וקונה ממתקים, מה שהייתה פריבילגיה לעשירים בלבד. לחלק מחבריי, שלא היה כסף, הייתי חולק איתם את הממתקים שלי. העושר התבטא בין היתר שאמא שטיפלה במשק הבית, דאגה להליבש אותנו בבגדים הכי טובים. לפני פרוץ המלחמה היינו משפחה בת תשע נפשות - שבעה אחים והורים.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

זה קרה ביום שבת, בספטמבר 1939, בעודי נהנה מרחצה בים ראינו 3 מטוסים שפיזרו כרוזים שהמלחמה התחילה. הם לא הסתפקו רק בכרוזים, אלא גם הפציצו את העיר ופגזים נפלו על המשטרה והבתים. במהלך ההתקפה הזו, אני ברחתי הביתה. בגלל המלחמה שפרצה באותה שבת, הפסקתי ללמוד לשלוש שנים הבאות. כשהגעתי הביתה, אחיי כבר היו בבית וכולנו לא ידענו מה לעשות. ההורים החביאו אותנו בקומה התחתונה היכן שהסחורות היו מצויות, וכך נשארנו עד שלא שמענו את קול ההפצצות. חשבנו שזה נגמר, אבל הפצצות המטוסים המשיכו בימים שלאחר מכן. היו אזעקות בכל העיר. אסור היה לנו לצאת מהבית ויצאנו רק לקנות לחם מהמאפייה שאבא שלי סיפק לה את החומרי גלם.

באותה תקופה, בשנים 41-39, אנחנו חיים שהם אינם חיים אמיתיים! כל הזמן חששנו מפגזים ומהפצצות. בשנת 41 באו לביתנו שני קצינים, הראשון איטלקי והשני גרמני. אמרתי לגרמני "מה אתה רוצה מאיתנו?" הגרמני ענה לי שהוא לא מדבר איטלקית. השיחה בין ארבעתנו התנהלה כך שהגרמני אמר דברים לאיטלקי, האיטלקי אמר לי את דברי הגרמני באיטלקית ואני תרגמתי לאבא לערבית. האיטלקי אמר לי שהגרמנים שולטים יחד איתם בלוב והם באו להחרים לנו את הבית עם כל הסחורה! האיטלקי הוסיף שהם יעשו צלב על הבית מה שמסמן את הבית כמותר. הורו לנו שאנחנו מוכרחים לצאת מהבית. במידה ולא נעשה זאת, כולנו נמות!

כשסיפרתי לאבא את כל מה שהאיטלקי אמר לי הוא התעצבן ואמר להם "מה אתם רוצים?" אמרתי לאבא: "תירגע! הוא מהממשל ויכול לדרוך את הנשק ואתה תגמור את החיים שלך". אמרתי לאיטלקי שאנחנו נעשה את מה שהם רוצים. הם הגישו לנו מסמך באיטלקית לעזוב את הבית. וכך היה. הם החרים את ביתנו ואת בניין הדירות בן 36 דירות שהיה בבעלותנו, נוסף לסחורות הרבות שהיו מצויות בבתים שלנו. כל זה קרה ב 24 שעות. עזבנו את הכל ונסענו לכפר לא מרוחק מטריפולי.

לאחר שעזבנו, חשבנו לחזור לביתנו לאחר שירוקנו את הסחורות. אמנם חזרנו, אך לא נתנו לנו להתקרב לבית. אמרו לנו שבגלל שהבית נמצא מול הים, הוא מוחרם לשירות הצבא כעמדת ארטילריה. בלית ברירה, היינו צריכים לעזוב בשנית, אך לפני שעזבנו הכריחו את אבא שלי לשפץ את בניין הדירות שנפגע בהפגזות. כשרצינו לעזוב, האיטלקים לא נתנו לנו לעזוב בכוחות עצמנו להיכן שרצינו והם העלו אותנו על משאית גרמנית שלקחה אותנו למחנה רחוק מאוד מטריפולי. המחנה היה בכפר השייך לאזור בנגאזי. שם מיינו את כל הגברים ולקחו את כל הגברים בגילאי 18-45. אחי ואביו היו ביניהם, אף על פי שאת אבי החזירו לאחר יום משום שהוא היה עם פצעים ברגליים. אחי לעומתו, חזר רק בשנת 1943 כשהגרמנים ברחו מהמחנה עבודה. המחנה עבודה הזה היה בעלמה ליד מצרים. הם עבדו כל היום בשבירת סלעים בשביל לסלול כבישים.

באותה תקופה שאחי היה במחנה עבודה, אנחנו הקטנים נשארנו במחנה. הגרמנים ניצלו אותנו ונתנו לנו לעבוד בהשחלת בד יוטה כדי לעשות רשתות הסוואה. מי שלא הבין את הוראות הגרמנים קיבל מהם מכות עד שהבין. כל הזמן חיפשנו מה לאכול! הגרמנים סיפקו לנו 10 מציות לכל משפחה ליום, תפוא"א, גזר. את המרק של המים והמלח לא שתינו. רעב לא היה וגם המחנה היה פתוח, ללא גדרות. לא ידענו איפה אנחנו בדיוק נמצאים בגלל שהאזור היה כל כך מרוחק ונידח. בזמן הזה הגרמנים היו מסביבנו, בעיקר שומרים על המחנה. המחנה היה מורכב ממחסנים וחיינו במחנה הזה במשך שנתיים, עד שנת 1942.

החלטנו לחזור שוב לבית שלנו בטריפולי, אפילו שעוד לא הייתה אז בידי האנגלים. כשהגענו, האיטלקים שוב סילקו אותנו! לכן עזבנו לטאג'ורה בסוף 1942 ושהינו שם לתקופה של חודשיים - שלושה. כשהבריטים באו לטאג'ורה וכבשו אותה, היו איתם לוחמים מהבריגדה היהודית שחיפשו יהודים. כשהם ראו את היהודים, הם התפללו יחד איתם. חזרנו לטריפולי אחרי שאמרו שהיא משוחררת ועד טוניס.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):



הבית עמד על תילו אך כל הרהיטים היו שבורים! הגרמנים זרקו אותם ברחבה של הבית ובקומה העליונה הם שמו מיטות פצועים בשביל החיילים שלהם. אבא שלי התחיל לעסוק במסחר שוב ועסק בלשקם את הבית. חלק מהאחים של אבא שלי לא חזרו לטריפולי, הם נשארו בכפרים שלא הפוצצו והמשיכו שם במסחר.

אני ואחיי הלכנו להירשם לבית ספר. בבית הספר רצו שאיבחנו כדי לראות מה רמת הידע שלי. את המבחן של כיתה ב' עברתי. התחלתי את כיתה ג' ובמהרה התברר לי שאני לא זוכר את מה שלמדתי בכיתה א' וב'. עם זאת, הצלחתי להשתלט על החומר בשליש הראשון של הבית ספר והמשכתי באותו בית ספר עד כיתה ו'.

בשנת 1945 הגיעו לביתנו מחבלים ערבים שהיו בדרכם לעשות טרור בארץ ישראל. הם חנו בטריפולי ובאו אלינו הביתה. הם שרפו לנו את הבית ואנחנו ברחנו לחצר של השכן הערבי שלנו דרך הגג. השכן הציל את חיינו, אך המחבלים שרפו הכל וכתוצאה מכך, הבית התמוטט. הבריטים הם אילו שנתנו להם לעשות את הפוגרום הזה כי הם רצו להתנקם ביהודים שעשו חיים קשים לבריטים בארץ ישראל. אחרי המאורע, היינו צריכים לגור במקום אחר והשתכנו בבניין שהיה בבעלותינו. אבי פיצה את האיטלקי ששכר את הקומה שהיינו אמורים לגור בה ואמר לו שהוא לא יצטרך לשלם שנה שכירות אם יגור בקומה למעלה. כך גרנו עד שנת 1948 בעקבות הקמת המדינה, הערבים המקומיים התקוממו נגדנו. המזל שלנו היה שאנשי הבריגדה היהודית נשארו בעיר והיה להם נשקים. הם נלחמו באומץ כנגד הערבים. בעקבות המאורעות והקמת המדינה היהודית, אנשים התחילו להעפיל מטריפולי לארץ ישראל.

בתנועת הנוער שהייתי חבר בה, הפועל המזרחי, הייתה התארגנות של 1948 נערים שאני אחראי עליהם. נקראנו קבוצת "דרור" וניתנו לנו רשימות ועלינו לאוניית "אילת" מטריפולי לישראל ביוני 1949 הגענו לנמל חיפה ומשם לקחו אותנו לקרית שמואל, לפנימיית נוער, למשך שבועיים. באותם ימים, פניתי לעליית הנוער כדי שיוכלו לעזור לי למצוא מקום קבוע לי ולנעים בקבוצה. עליית הנוער הפנתה אותי לפנימייה הדתית בקבוצת יבנה. אך אילו לא הסכימו לקבל אותנו בטענה שאורח החיים הדתי הוא לא דתי של ממש. אני לא קיבלתי את מה שהם אמרו, אבל לא הייתה לי ברירה אחרת.

לאחר מכן, פניתי לפנימיית "מקווה ישראל" והם אמרו לי שהם לא מקבלים ילדים קטנים. חזרתי בשנית אל עליית הנוער והם ייעצו לי שאנחנו נוכל להשתלב גם בפנימייה לא דתית בניהול מפא"י שיקבלו אותנו בשמחה. עדה פישמן מימון אמרה לי שאנחנו מוזמנים להגיע והוסיפה שאין לי מה לדאוג לגבי הכשרות, שכן יש מטבח כשר ואוכל כשר. כך גם אמרו לי שתי עובדות מטבח טריפוליטאיות. הגעתי עם ידיעה המשמחת לקבוצה, אך הם הגיבו בחוסר התלהבות וטענו כי מדובר במרחק רב. כתוצאה מכך, הקבוצה התפצלה ו-20 ילדים באו איתי לעיינות. כשהגענו עשו לי מבחן, הייתי הראשון שנבחנתי, נמצא שאני ברמה של כיתה י', אך לא היה להם כיתה י'! הם שאלו אותי מה אני מעדיף, לעבוד בחקלאות או לחזור לכיתה ט'. בחרתי לחזור לכיתה ט'. היו כאלה מהקבוצה שלא השתלבו ברמה המתאימה להם ורמת קרוא וכתוב שלהם הייתה גרועה ביותר. המנהלים בעיינות מינו אותי ללמד את אותם ילדים קרוא וכתוב ברמה בסיסית. עדה פישמן מימון הרגיעה אותי שנוכל לשמור על אורח חיים דתי ולהתפלל בבית כנסת.

הייתי ספורטאי ורציתי להקים מגרש כדורגל. שאלתי אותי עדה, יש לך קבוצה? אמרתי כן. אמרה אין בעיה, קח טורייה ותתחיל להכין את המגרש למשחקים. היא גם שאלה אותי איך זה שדתיים משחקים כדורגל? אמרתי לה אנחנו משלבים, לא מוותרים על הספורט. עדה נתנה לי תקציב, לקנות תלבושות לכדורגל. שיחקנו נגד נס-ציונה ושעריים. משפחתי הגיעה לארץ במרץ 1949 ובסוף השנה רשמתי את המשפחה למושב חצב. התאחדתי איתם ביוני 1950.

נא ספרי/ על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

כשהגענו לחצב, החלטנו אני ואחי שאני אתגייס והוא יעשה מילואים. התגייסתי בגיל 17 וחצי. הייתי תותחן ואחר כך נהייתי אפסנאי גדודי. תקופת שירותי הצבאי עברה בצורה טובה ואף ביקשו ממני שאחתום קבע, דבר שלא רציתי. שירתי שירות מלא ועשיתי מילואים במשך 35 שנה עד שנת 1982. השתחררתי בגלל הנכד, המפקד אמר לי לך תעשה ברית ואל תבוא יותר. את אשתי ליאורה הכרתי דרך אחיה שהיינו חברים מהמושב. היא לא הייתה בטוחה שזה נועד לזוגיות, אך היא שינתה את דעתה וכך התחתנו בשנת '55. בשנת '56 נולד לנו הילד הראשון. פה במושב הייתי פעיל מאוד לאורך השנים; חבר בוועד, מזכיר המושב, קצין הביטחון של המושב. במקביל עבדתי ברפת ובחקלאות, אך הכסף לא הספיק ולכן עבדתי גם מחוץ למושב, בהובלת ירקות ועופות מהמושב לשווקים, במשך 28 שנה. החיים היו טובים, אך הטרגדיה שלנו הגיעה בשנת 2001 אז בנו רפאל נפטר ממחלה קשה.

הגעתי לגמלה ברוך השם, ובלי המקרה הזה של בני, הייתי כל כך שמח. את כל ילדי חיתנתי, כל אחד רכש לו בית, עזרתי ועוזר כמה שאפשר. מאחל שאזכה לראות את נכדיי ובפרט את ילדינו של רפאל תחת החופה.